

SAN PEDRO – KAKTUS ŠTIRIH VETROV

Kaktus San Pedro sta prva klasificirala botanika N. L. Britton in N. J. Rose leta 1920. Botanično ime kaktusa je *Trichocereus Pachanoi*, v Andih je poznan pod imenom Achuma, v obalnih predelih Peruja pa kot San Pedro, Wachuma, Huachuma ali Gigantón.

Poleg, morda bolj poznanega kaktusa peyotl, sodi tudi San Pedro med kaktuse s psihoaktivnim delovanjem in ritualna uporaba te rastline sega vsaj 2000 let p.n.š..

Najstarejša arheološka najdba, najdena v templju v severnem Peruju (Chavin), datira 1300 p.n.š.. To je v kamen izklesan lik, ki v rokah drži San Pedro. Tudi na tkaninah podobne starosti iz tega območja najdemo upodobljen kaktus skupaj z jaguarjem in kolibrijem. Kot zanimivost - kolibri v šamanskem svetu predstavlja sposobnost šamana – zdravilca. Le-ta iz telesa bolnika izsesa bolezen povzročeno s čarovništvom.

Na perujski keramiki, narejeni med 1000 in 700 let pr. n. š. je upodobljen kaktus skupaj z jelenom, nekaj sto let kasneje pa se pojavi upodobitev kaktusa skupaj s stiliziranimi spiralami, ki nedvomno predstavljajo halucinogeno izkušnjo inducirano s to rastlino. Prav tako je kaktus San Pedro upodobljen na velikih keramičnih žarah iz Nazce.

Lokalni šamani pravijo, da obstaja sedem različnih vrst San Pedra, ki se med seboj ločijo po številu podolžnih reber. Najpogostejši za uporabo je kaktus s sedmimi rebri, redkejši in najbolj spoštovan pa je kaktus s štirimi. To je sveti kaktus štirih vetrov (*cuatro vientos*) in tisti, ki ga najde, mu prinaša srečo, je dober šaman ali pa bo tak postal.

Za kaktus se smatra, da ima posebno zdravilno moč, saj je število štiri v povezavi s »štirimi vetrovi«, ki se skladajo s štirimi glavnimi smermi neba – s severom, kot mestom moči in krajem z močnim magnetizmom, z jugom, kot mestom akcije, z zahodom, mestom smrti, prostorom, kjer zaide sonce in z vzhodom, kot krajem ponovnega rojstva, točko, kjer sonce ponovno vzide.

Ob prihodu španskih konkvistadorjev je bila uporaba kaktusa zelo razširjena. Neko cerkveno poročilo pravi, da so šamani pili napitek imenovan Achuma, pripravljen iz debelega kaktusa. Po zaužitju so postali nerazsodni ter imeli vizije, ki jih prikazuje hudič.

Tako kot se je cerkev borila proti uporabi peyotla v Mehiki, se je borila tudi proti San Pedru. Tiste, ki so pili kaktus, so označili za nore in nerazsodne, njihove vizije za absurdne, kaktus pa je postal rastlina, s katero je hudič zapeljeval Indijance. Velik vpliv cerkve se kaže tudi v samem poimenovanju »San Pedro«, v prevodu Sveti Peter, katero najverjetneje izvira iz krščanske vere.

Tako kot Sveti Peter – San Pedro drži ključ do nebes, tudi kaktus odpira vrata zaznave in omogoča vstop v duhovni svet. Vendar pa so Španci s svojim popolnoma drugačnim religioznim pogledom tradicionalno uporabo kaktusa označili za povsem nekaj drugega.

Kljub vsemu je uporaba San Pedra razširjena še danes, predvsem v predelih, kjer je uživanje te rastline povsem legalno. V andskih in obalnih predelih južne Amerike se uporablja za zdravljenje različnih bolezni, alkoholizma, duševnih motenj, za odpravljanje urokov, za prerokovanje, pri vseh vrst čarovništva... Šamanom namreč služi kot pripomoček za spremembo zavesti in vstop v druge nivoje obstoja, kjer črpajo starodavna znanja in modrosti, komunicirajo s predniki in duhovnim svetom, diagnosticirajo in zdravijo bolezni, odpravljajo vzroke psiholoških težav in še mnogo drugih stvari, ki jih laik lahko označi kot čudežne ali popolnoma nore.

Izkušnja s tem halucinogenim napitkom pa ni rezervirana zgolj za lokalne vrače in šamane. Poleg precej razširjenega »ayahuasca turizma« se tisti bolj avanturistični in ne nazadnje spoznavanja samega sebe željni turisti v teh deželah udeležujejo tudi ritualov San Pedra.

Malokdo ostane ob izkušnji z rastlino ravnodušen. Poleg globokega spoznavanja lastne osebnosti, se po zaužitju spremeni ustaljen način človeške zaznave in odprejo se povsem nove dimenzije in svetovi, katerih izkustvo si prej niti približno ni mogoče predstavljati. Starodavna ljudstva tovrstnih rastlin niso zaman poimenovala »rastline bogov« in »svete rastline«.

Podobno kot v preteklosti, še danes prevladuje strokovno in posledično tudi splošno laično mnenje, da so rastline s psihoaktivnim učinkovanjem nekaj, kar je v psihološkem in v fiziološkem smislu škodljivo, nenaravno in zato prepovedano. Po drugi strani pa ne obstajajo nikakršne znanstvene ali medicinske študije, ki bi škodljivost, še manj pa odvisnost, potrjevale. Ravno nasprotno. Psihadelična izkušnja kot taka, na svojevrsten način sooči z lastnimi omejitvami in odvisnostmi ter omogoči transformacijo in preseganje neželjenih vedenjskih vzorcev in mehanizmov. Smiselno je torej vprašanje, če se prepoveduje morda ravno tisto, kar nas odvisnosti osvobaja?

Glavni alkaloid v kaktusu, meskalin, je pri nas in v večini držav uvrščen na seznam prepovedanih psihoaktivnih substanc. Kar pa ne pomeni, da kaktusa San Pedro ne smete imeti v lasti, vse dokler vam služi kot okrasna rastlina.

Urban Golob

